

Kur'an'da geçen "Rahman'ın arşı" ifadesini nasıl anlayabiliriz?

Arş, kelime olarak "yüksek yer, çardak, otağ, hükümdarın tahtı, saltanat" gibi mânâlarda kullanılır. Âyette geçen "Rahmanın arşı" ekseriyetle ilâhî saltanattan kinaye olarak kabul edilmiştir.

Her bir varlık ve her bir unsurun mahiyeti Allah'ın arşıdır. *Toprak, su, kalb, çiçek, sinek, inek, dağ, taş, yer, gök ve bütün varlıklar birer arştır.*

Bir padişah tahtına oturup ülkeye nasıl hükmediyorsa -*teşbihte hata olmasın*- Cenâb-ı Hak da isim ve sıfatlarıyla varlıkların mâhiyetlerinde tecelli edip o varlıklara hükmediyor. Yani her bir varlığın mahiyeti, Cenâb-ı Hakk'ın tahtıdır (arşıdır). Meselâ, güneş aynaların içine aksiyle nüfuz eder. Bir koltuğa, bir tahta oturur gibi aksiyle aynaların içine oturup oraya hükmeder. Cenâb-ı Hak da -*teşbihte hata olmasın*- her bir varlıkta isim ve sıfatlarıyla tecelli eder; her bir varlık O'nun isim ve sıfatlarının birer arşıdır ve birer tahtıdır. Yani bir çiçek Cenâb-ı Hakk'ın Mücemmil (*Güzelleştirici*) isminin arşıdır. O isimle o çiçekte tecelli eder ve o çiçek güzelleşir. Bir kiraz ağacı Rezzak (*rızık verici*) isminin arşıdır. O isim o kiraz ağacında tecelli eder, kiraz bir rızık olur. İnsan kalbi bütün isimlerinin arşıdır. Her bir varlık ve her bir unsur Cenâb-ı Hakk'ın isim ve sıfatlarının hükmettiği birer tahttır veya birer arştır.

Ancak "Arş-ı Âzam" tabir edilen Büyük Arş ise,

"Kâinatın daire-i âzaminin ünvanıdır." (*Nursi, Sözler, s. 566*)

Arşların arşı, kâinatın payitahtı ve merkezidir. Cenâb-ı Hakk'ın, sonsuz hâkimiyeti ve yüce haşmetiyle tecelli ettiği yerdir. Ve "ilâhî emirlerin meleklerle ilk tebliğ edildiği makam" şeklinde tarif edilir. O'nun o Büyük Arşı, "*kâinatın ve bütün varlık âlemlerinin sağını, solunu, üstünü, altını kaplamış ve hükmü altına almıştır.*" Yani baştan sona, sondan başa, içten dışa, dıştan içe her şeyi kuşatmıştır...